

Nikša Stančić

O počecima studija povijesti na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Splitu

Nikša Stančić

Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti

Razred za društvene znanosti

niksa.stancic@zg.t-com.hr

Ideja o pokretanju studija povijesti na Sveučilištu u Splitu pojavila se nakon što je bio pokrenut postupak za osnivanje Sveučilišta u Zadru. U sastav novog sveučilišta, osnovanog 2003. godine, bili su uključeni fakulteti koji su djelovali u Zadru a dotad su bili u sastavu Sveučilišta u Splitu. U sastav zadarskog sveučilišta tako su ušli i studiji dotadašnjeg Filozofskog fakulteta, među ostalim i njegov studij povijesti. Na splitskom sveučilištu je zbog toga već 2001. godine osnovan Odjel za humanističke znanosti s intencijom da s vremenom preraste u Filozofski fakultet. U sklopu Odjela osnovana su s raspoloživim kadrovima tri filološka studija (hrvatski, engleski i talijanski jezik i književnost), a pokrenuta su i nastojanja da se u Odjelu osnuju i druge studijske grupe, među ostalim i studij povijesti.

Tada se u punoj svjetlosti pokazala činjenica da je Split – uz toliku povijesnu baštinu – propustima dotadašnje prosvjetne i znanstvene politike ostao bez znanstvene i znanstveno-nastavne ustanove s područja povijesnih znanosti. Donedavno su u Splitu kao ugledni istraživači prije svega povijesti Dalmacije djelovali dr. Julije Grabovac i dr. Vjekoslav Omašić, koji su istodobno bili nastavnici na Visokoj učiteljskoj školi u Splitu ili (jedno vrijeme dr. Omašić) i na Filozofskom fakultetu u Zadru. Nakon njih u Splitu nije bilo povjesničara istraživača istodobno s iskustvom sveučilišnih nastavnika, premda su u ustanovama poput arhiva i muzeja postojali kvalitetni istraživači koje je bilo moguće kao vanjske suradnike uključiti u sveučilišnu nastavu. I splitska podružnica zagrebačkog Instituta za historiju radničkog pokreta je nakon 1990. godine ukinuta, tj. nije transformirana poput svoje matične ustanove, zagrebačkog instituta koji je već ranije proširio istraživanja

na “građansku” komponentu hrvatske povijesti i koji danas djeluje kao Hrvatski institut za povijest.

U takvoj situaciji nametnula se ideja o pokretanju studija povijesti i oblikovanju potrebnog nastavničkog kadra u suradnji s Odsjekom za povijest Filozofskog fakulteta u Zagrebu. S takvom svrhom su 2002. godine pokrenuti razgovori predstavnika splitskog Odjela sa zagrebačkim Odsjekom za povijest. Na Odsjeku za povijest je zatim osnovano povjerenstvo koje je vodilo razgovore s pročelnikom splitskog Odjela prof. dr. Joškom Božanićem. Autor ovih redaka smatrao je da radi ubrzanja i veće efikasnosti dogovora treba imenovati voditelja povjerenstva, te je – kao što to u sličnim slučajevima najčešće biva – on imenovan voditeljem. U razgovorima se iskristalizirala ideja da se studij povijesti u Splitu pokrene kao dislocirani studij Filozofskog fakulteta u Zagrebu koji će na osnovi nastavnog plana i programa Odsjeka za povijest izvoditi njegovi nastavnici. Odsjek za povijest je prijedlog o pokretanju dislociranog studija prihvatio 2. ožujka 2003. godine, a Fakultetsko vijeće Filozofskog fakulteta prihvatilo ga je 9. lipnja iste godine. Nakon toga su ubrzani dogovori s tadašnjim Ministarstvom znanosti i tehnologije u koje su bila uključena i oba rektorata. Tako je 9. rujna 2003. godine sklopljen ugovor koji su potpisali ministar znanosti i tehnologije prof. dr. sc. Gvozden Flego, rektori sveučilišta u Zagrebu i Splitu prof. dr. sc. Helena Jasna Mencer i prof. dr. sc. Ivan Pavić, te dekan Filozofskog fakulteta u Zagrebu prof. dr. sc. Neven Budak i pročelnik Odjela za humanističke znanosti Sveučilišta u Splitu prof. dr. sc. Joško Božanić.

Dislocirani studij zagrebačkog Odsjeka za povijest na Odjelu za humanističke znanosti u Splitu od početka nije bio zamišljen kao trajno rješenje, te je u ugovoru izričito formulirana svrha suradnje dviju ustanova: “Odsjek za povijest Filozofskog fakulteta u Zagrebu poslijediplomskom nastavom u Zagrebu i na druge načine pomoći će Sveučilištu u Splitu oblikovanje vlastitog znanstvenog i znanstveno-nastavnog kadra za područje povijesti”. U razgovorima o budućnosti studija prevladavalo je i stajalište da splitski studij povijesti ne smije biti kopija zagrebačkog studija, pri čemu je voditelj dislociranog studija isticao potrebu da budući program studija uz širi euromediteranski okvir bude koncipiran kao *croatico-adriaticum*.

Do potpisivanja ugovora bile su na Odjelu za humanističke znanosti provedene sve pripreme za početak nastave na dislociranom studiju povijesti u akademskoj godini 2003./2004. Provedeni su razredbeni ispiti i upisani studenti prve godine studija povijesti te je najesen otpočela nastava. U izvođenju nastave su osim nastavnika sa zagrebačkog Odsjeka za povijest sudjelovali i neki njegovi umirovljeni članovi te, napose u izbornim kolegi-

jima, kao vanjski suradnici pojedinci iz splitskih ustanova s područja kulture i nastavnici sa zadarskog sveučilišta. Dotadašnji voditelj povjerenstva na Odsjeku za povijest imenovan je voditeljem dislociranog studija.

U skladu sa zaključkom o oblikovanju vlastitoga nastavničkog kadra na novom studiju splitsko sveučilište i njegov Odjel za humanističke znanosti podnijeli su Ministarstvu zahtjev za otvaranje znanstveno-nastavnih i suradničkih mjesta te mjesta znanstvenih novaka. Pritom je dogovoreno da će novi nastavnici i novaci biti zaposlenici splitskog Odjela, a da će biti uključeni u projekte koji se vode na Odsjeku za povijest zagrebačkog Filozofskog fakulteta te da će se asistenti i znanstveni novaci obrazovati na poslijediplomskim i doktorskim studijima toga Odsjeka. Ministarstvo je 2004. godine odobrilo izbor znanstvenih novaka, te su na Odjel za humanističke znanosti primljena tri znanstvena novaka.

U međuvremenu je 2005. godine sveučilišni Odjel za humanističke znanosti prerastao u Filozofski fakultet Sveučilišta u Splitu, a prvim njegovim dekanom izabran je prof. dr. sc. Josip Milat koji je jednako angažirano podupirao nastojanja za kadrovskim jačanjem studija povijesti. Tako je uskoro, već 25. siječnja 2006. godine osnovan Odsjek za povijest, a Ministarstvo znanosti je novom fakultetu odobrilo "razvojna radna mjesta". Time je bila otvorena mogućnost da se Odsjek za povijest popuni i nastavnicima u znanstveno-nastavnim zvanjima.

U razgovorima o mogućim kandidatima za nastavnike u znanstveno-nastavnim zvanjima voditelj dislociranog studija polazio je od uvjerenja da je pri osnivanju novog odsjeka najvažnije na početku oblikovati kvalitetnu nastavničku jezgru, jer će ona pri daljnjem širenju odsjeka privlačiti ili oblikovati jednako kvalitetne nove istraživače i nastavnike. Prvi kandidati koji su zadovoljavali te uvjete i koji su bili voljni doći na novi Odsjek za povijest u Splitu bili su tadašnji docenti na Sveučilištu u Zadru, dr. Marko Trogrlić koji je povijest studirao i doktorirao na sveučilištu u Beču, i zatim dr. Josip Vrandečić koji je povijest diplomirao u Zadru a doktorirao na sveučilištu Yale u Sjedinjenim Američkim Državama. Oni su doista 2006. godine istodobno primljeni na novi odsjek, te su nastavu počeli održavati u zimskom semestru akademske godine 2006./2007.

Dvojica prvih nastavnika u znanstveno-nastavnim zvanjima na splitskom Odsjeku za povijest pokazala su inicijativnost i inovativnost u nastojanjima za unapređenjem studijskog programa i u privlačenju novih kvalitetnih nastavnika. Već do početka 2007. godine izradili su prijedlog novog plana i programa studija u kojemu su došle do izražaja specifičnosti splitskog studija povijesti koji su prihvatila nadležna znanstveno-nastavna tijela.

Do početka 2007. godine dovršili su razgovore s dr. Aleksandrom Jakirom koji je studirao i doktorirao na sveučilištu Nürnberg-Erlangen i djelovao na sveučilištima u Njemačkoj i Švicarskoj. Njegovim dolaskom na Odsjek za povijest bila je uz profesore Trogrlića i Vrandečića oblikovana nastavnička jezgra koja se postupno dalje širila.

Godine 2008. je Odsjek za povijest splitskog Filozofskog fakulteta od Ministarstva znanosti dobio dopusnicu za samostalno izvođenje nastave, te od tada više ne djeluje kao dislocirani studij zagrebačkog Odsjeka za povijest. Dislocirani studij povijesti Odsjeka za povijest Filozofskog fakulteta u Zagrebu time je uspješno ispunio svrhu s kojom je bio pokrenut. Uz nove nastavnike u znanstveno-nastavnim zvanjima na splitskom Odsjeku bila je smanjena potreba za suradnjom nastavnika iz Zagreba, ali je ona u potrebnoj mjeri nastavljena. Nakon osamostaljenja studija povijesti Fakultetsko vijeće splitskog Filozofskog fakulteta izabralo je izv. prof. Josipa Vrandečića za prvog pročelnika Odsjeka za povijest.

Prva tri nastavnika na dislociranom studiju povijesti pokazala su se kao dobitak i za sam splitski Filozofski fakultet. Njihovo znanje i sposobnosti prepoznate su na fakultetu, te su prof. Trogrlić i prof. Vrandečić ne samo naizmjenično preuzimali mjesto pročelnika Odsjeka za povijest, već je prof. Trogrlić od 2009. godine u dva mandata biran za dekana Filozofskog fakulteta, a uz njega je prof. Jakir obnašao dužnost prodekana za znanost i međunarodnu suradnju. Od 2013. godine je prof. Jakir dekan Filozofskog fakulteta, prof. Trogrlić je pročelnik Odsjeka za povijest, a prof. Vrandečić je nakon mjesta pročelnika odsjeka preuzeo dužnost voditelj modula povijesti na novopokrenutom doktorskom studiju humanističkih znanosti Filozofskog fakulteta u Splitu.